

סוגיות עכשוויות באמנות המערכה

בין הקטבים

נשים - הפוטנציאל המערכתי

מרכז דדו
לחשיבה צבאית
בין-תחומית

על גיוס נשים
לשדות צבאי

התגייסי!

הקדמה

צה"ל הוא אחד הצבאות היחידים בעולם המקיים גיוס חובה לנשים וגברים כאחד. עובדה זו נקבעה עוד בשלב ראשוני מאוד של גיבוש תורת הביטחון הישראלית, בעת חקיקת חוק שירות הביטחון, תש"ט-1949. גיוס הנשים נשען על מסורת המחזרות שבהן שירתו נשים שכס אל שכס עם גברים, ועל יסוד ההתגייסות הרחבה של נשים ביישוב לשירות בצבא הבריטי במהלך מלחמת העולם השנייה. אולם יותר מכל אלו, התבססה חובת הגיוס על המציאות הביטחונית במדינת ישראל הצעירה שחייבה מיצוי מלא של עתודות כוח האדם שעמדו לרשות המדינה. כאשר הציג ראש הממשלה דאז דוד בן-גוריון בפני הכנסת את חשיבות שירות הנשים בצה"ל, הוא הבהיר כך:

כוחה של פתח-תקווה בימיה הראשונים, כוחה של חדרה ושל מטולה לא היה בגברים בלבד. בלי גבורת האישה העברית לא היו מושבות אלה עומדות במערכה הקשה [...]. בעיית הביטחון שלנו חריפה מאשר בכל מקום. אנו מועטים ועלינו לעמוד נגד מרובים [...]. אם לא נעמוד בכוח עצמנו על נפשנו הישמד נישמד. ואין אנו רשאים לוותר על חצי האומה והיכולת הגנוזה באשה למילוי שירותים חיוניים

(ישיבה רל"ג של הכנסת, 5 במרץ 1951).

לאורך השנים מילאו נשים תפקידי מפתח רבים בצבא ותרמו תרומה חשובה לביטחון ישראל ולחברה הישראלית, אך לא תמיד ידע צה"ל להתברך ביכולותיהן. עובדה זו פגעה במשרות רבות, ויתרה מכך היא פגעה בצה"ל.

לאורך השנים עמד לא אחת מקומן של נשים בצה"ל בעין הסערה. היו מי שטענו ששילוב נשים במערכי צה"ל השונים הוא ביטוי לאג'נדה זרה, והיו אף מי שהרחיקו לכת וטענו כי הוא פוגע ביכולותיו המבצעיות של הצבא. כפי שעולה היטב מגיליון זה, אין דבר רחוק מטענה זאת. שירות של נשים בצה"ל ומיצוי יכולותיהן במערכים השונים של צה"ל במודיעין, בלוגיסטיקה, בתקשוב, במקצועות כוח האדם ובמקצועות לחימה הוא קודם כל צורך מבצעי. כצבא הפועל במציאות ביטחונית מורכבת מול אתגרים ביטחוניים יוצאי דופן ובהכנה מתמדת למלחמה הבאה אין לצה"ל הפריבילגיה לוותר על כוח אדם איכותי ונחוץ כל כך. מה גם שהמציאות בשטח והמחקר מצביעים שוב ושוב על החשיבות האסטרטגית של פורום מגוון הכולל גברים ונשים לקבלת החלטות מיטבית.

בהקשרים אלו פרסום של גיליון מיוחד העוסק בשירות נשים בצה"ל במסגרת "בין הקטבים", כתב עת צבאי המוקדש לאומנות המערכה, נושא בחובו מסר חשוב במיוחד. סדר היום של טיוב שירות נשים בצה"ל ומיצויו ושל השוויון המגדרי אינו עומד בסתירה עם סדר היום המבצעי. התאמות מגדריות ופתיחת תפקידים נוספים בפני נשים אינם סותרים את ההתמודדות של צה"ל עם האתגרים הביטחוניים שנכוננו לו - ההפך הוא הנכון. כפי שאני תופסת זאת, מיצוי מיטבי של ההון הנשי בצה"ל ירים תרומה משמעותית להתמודדות עם האתגר הביטחוני. שני האתגרים שלובים זה בזה, ועלינו לעמול כדי לדעת להתאים את עצמנו ולעמוד בהם.

מאחלת לכם קריאה מהנה מלמדת ומאירת עיניים.
בברכה,

תא"ל אלה שדו

יועצת הרמטכ"ל לענייני מגדר